

FINANTE PUBLICE

1. CONCEPTUL DE CREDIT PUBLIC SI FORMELE ACESTUIA

CREDITUL PUBLIC=ansamblul relatiilor de utilizare si mobilizare a resurselor cu caracter temporar si rambursabil in scopul acoperirii cheltuielilor publice.

FORMELE CREDITULUI PUBLIC

1)IMPRUMUTURI BANCARE

2)IMPRUMUTURI OBLIGATARE – se contracteaza prin emitere de obligatiuni sau alte titluri de stat.

In functie de termenul pentru care se contracteaza imprumuturile, titlurile emise au denumiri diferite.

a)imprumuturi pe termen scurt.

-certIFICATELE DE DEPOZIT = titluri pe 3 sau 6 luni, emise la hotarirea guvernului pt. a acoperi deficitul bugetar al anului in curs. Au dobinda fixa, valoarea de emisiune este egala cu valoarea nominala exceptind certificatele de depozit cu discount.

-certificate de trezorerie= inscrisuri pe 1, 3 sau 6 luni emise de catre trezoreria statului pentru a acoperi nevoia temporara de resurse care apare din cauza necolectarii corespunzatoare si la timp a veniturii publice.Au rata dobinzii fixa si o valoare nominala predefinita.

-certificate de impozit= titluri care apar pe pietele dezvoltate si sint folosite de populati pentru plata impozitelor datorate statului. Suma imprumutata nu este rambursabila dar se face o compensare intre datoria statului fata de creditor, care este detinatorul inscrisului si datoria creditorului fata de stat reprezentata de impozitul pe profit.

b)imprumuturi pe termen mediu si lung.

-obligatiuni= valori mobiliare care dau posesorului calitatea de creditor dar si dreptul de a incasa la un anumit termen dobinda cuvenita si suma de rambursat. Aceasta se face fie la maturitatea imprumutului (scadenta finala) fie in rate anuale.

Statul emite obligatiuni publice iar colectivitatile locale (judete, municipii, orase) emit obligatiuni municipale.

c)imprumuturi fara termen.

-titluri de renta perpetua . Statul se obliga sa plateasca dobinda anuala dar nu face nici o precizare cu privire la momentul rambursarii creditului.Rambursarea poate avea loc oricind in viitor atunci cind statul va dispune de resurse. Statul rascumpara titlurile de renta perpetua prin tragere la sorti.

2.ELEMENTE TEHNICE ALE OBLIGATIUNILOR DE STAT

Valoarea nominala este valoarea conventionala stabilita de catre emitent in functie de suma totala ce se doreste a fi imprumutata si in functie de numarul de titluri emise. Pe piata romaneasca valoarea standard a titlurilor de stat este de 10 milioane iar cea a obligatiunilor emise de catre societatile comerciale este de minim 1000 de lei.

Pretul de emisiune este pretul la care se realizeaza prima vnzare a obligatiunii. Pretul de emisiune este intotdeauna mai mic sau egal cu valoarea nominala a obligatiunii.

Cursul obligatiunii reprezinta pretul a 100 de unitati monetare valoare nominala. Cursul obligatiunii este exprimat in procente. In functie de nivelul cursului se folosesc notiunile.

-curs la paritate sau al pari cind nivelul lui este de 100%, deci valoarea nominala este egala cu pretul pietei.

-curs peste paritate sau supra pari cind nivelul cursului este mai mare de 100%

-curs sup paritate sau sub pari cind nivelul este mai mic de 100%

Rata nominala a dobinzii este acea rata de dobinda care aplicata la valoarea imprumutului permite calcularea cuponului de dobinda. Aceasta rata a dobinzii poate fi fixa deci nu se modifica pe toata durata de viata, sau poate fi variabila deci se aliniaza la dobinda pietei.

Cuponul de dobinda reprezinta masa absoluta a dobinzii la care are dreptul posesorul obligatiunii pentru un an sau o fractiune dintr-un an.

Rata reala a dobinzii

Randamentul curent al obligatiunii

Durata reflecta intervalul de timp in care se recupereaza plasamentul in obligatiuni

Sensibilitatea pune in evidenta corelatia dintre rata dobinzii si cursul obligatiunii. Aceasta corelatie este invers proportionala. Sensibilitatea arata cu cit se modifica cursul obligatiunii la modificarea ratei dobinzii cu 1%

Prima de rambursare reprezinta un cost pentru emitentul de obligatiuni ori de cite ori valoarea reala a obligatiunilor la rambursare este mai mare decit valoarea reala a obligatiunilor la plasare.

3. PLASAREA SI RAMBURSAREA IMPRUMUTURILOR PUBLICE

PLASAREA IMPRUMUTURILOR este operatiunea prin care statul intra in posesia sumei imprumutate. La creditele obligatate momentul incasarii sumei imprumutate depinde de tehnica de plasare.

TEHNICI FOLOSITE LA PLASAREA IMPRUMUTURILOR DE STAT

1. Plasarea direct de catre stat a titlurilor prin intermediul institutiilor ce apartin Ministerului de Finante, de regula trezorerii publice.

EFFECTELE plasarii directe:

-statul intra treptat in posesia sumei imprumutate, pe masura ce reuseste sa vinda inscrisurile emise

-operatiunea de vinzare impune un cost generat de cheltuielile institutiilor publice ce se ocupa cu vinzarea inscrisurilor. Acest cost reduce randamentul imprumutului deoarece din suma obtinuta din vinzarea inscrisurilor se scad cheltuielile de plasare

2. Plasarea prin intermediul bancilor sau a consorțiilor bancare.

Banca in calitate de intermediar fie preia in comision inscrisurile emise de stat fie le cumpara efectiv.

- *PLASAREA IN COMISION; banca isi asuma responsabilitatea sa vinda titlurile emise de stat la valoarea nominala sau la pret de emisiune. Pe baza contractului statul pune la dispozitia bancii un anumit nr. de inscristuri pe care aceasta intr-un anumit interval de timp numit perioada de plasament vinde aceste inscristuri posesorilor de capital. Pe masura vinzarii inscristurilor, banca pune banii incasati la dispozitia statului retinand comisionul prevazut in contract.*

EFECTELE plasarii in comision:

-statul intra treptat in posesia banilor

-riscul plasarii din punct de vedere al vinzarii inscristurilor revine statului

-randamentul imprumutului depinde de comisionul pe care il percepe banca

- *CUMPARAREA INSCRISURILOR EMISE DE STAT DE CATRE INTERMEDIARI; banca cumpara toate inscristurile emise de stat la un pret de emisiune prevazut in contractul de intermediere, inscristuri pe care ulterior le vinde la un pret mai mare decit pretul de emisiune. Exista cazuri in care banca nu poate vinde inscristurile la un pret mai mare decit pretul de emisiune si atunci fie le vinde la un pret mai mic acceptind pierderea, fie ramine unicul creditor al statului asteptind data scadentei imprumutului.*

EFECTELE plasarii prin intermediari:

-statul intra dintr-o data in posesia sumei imprumutate

-riscul plasamentului se transfera catre banca

3. Plasarea prin intermediul bursei de valori

EFECTELE plasarii prin bursa de valori

-inregistrarea variatiilor de curs face imposibila cunoasterea sumei rezultate din vinzarea inscristurilor

-cheltuielile de plasament sint reduse deoarece inscrierea titlurilor la bursa se face automat ceea ce face ca randamentul imprumutului sa nu depinda de eventuale comisioane sau cheltuieli de cotare.

Dobinda obligatiunilor poate fi modificata de catre stat atunci cind pe piata capitalurilor de imprumut se inregistreaza fluctuatii insemnate ale ratei dobinzii.

Daca rata dobinzii creste statul poate modifica tot in sensul cresterii nivelului ratei dobinzii la obligatiunile deja emise. Aceasta operatiune poarta numele de AROZARE.

EFACTELE cresterii ratei dobinzii la obligatiuni:

-creste costul imprumutului deoarece cheltuielile cu dobinda vor fi mai ridicate

-se mentine la același nivel cursul obligatiunilor pe piata

Daca rata dobinzii scade statul poate proceda la o operatiune inversa arozarii, operatiune numita CONVERSIUNE. Conversiunea este posibila daca atit pe piata monetara cit si pe piata obligatiunilor private se inregistreaza o scadere a ratei dobinzii.

EFACTELE scaderii ratei dobinzii:

-scade costul imprumutului

-se reduce gradul de fructificare a investitiei in titluri de stat

Creditorii nu sint obligati sa accepte conversia datoriei publice. In acest caz ei au dreptul sa solicite statului rambursarea imprumutului.

Daca statul debitor se confrunta cu dificultati in rambursarea imprumuturilor se apeleaza la o operatiune numita CONSOLIDARE. Consolidarea reprezinta prelungirea termenului de rambursare. Astfel imprumuturile pe termen mediu se pot transforma in imprumuturi pe termen lung.

Pentru stat efectul consolidarii vizeaza doua aspecte:

-amina rambursarea datoriei pentru un buget viitor in care se presupune ca vor exista resurse provenite din venituri curente care sa permita rambursarea.

-se vor plati dobinzi suplimentare aferente anilor in care s-a prelungit plata imprumuturilor

In cazul consolidarii, creditorii fie sint nevoiti sa accepte noua scadenta impusa de stat fie procedeza la vnzarea pe piata a obligatiunilor detinute. In cazul vnzarii obligatiunilor apare un efect negativ referitor la scaderea cursului obligatiunilor din cauza ofertelor mari de vnzare.

Pentru a se evita aceste efecte negative care fac ca detinatorii de capital sa isi piarda increderea in titlurile de stat, statul poate efectua o CONSOLIDARE DEGHIZATA. Prin aceasta cind se apropie scadenta unui imprumut se procedeza la contractarea unui nou imprumut in scopul rambursarii imprumutului vechi ajuns la scadenta.

RAMBURSAREA IMPRUMUTURILOR PUBLICE este operatiunea prin care se retrag din circulatie inscrisurile emise de stat.

MODALITATI DE RAMBURSARE:

1. Rambursarea pe calea anuitatilor. Prin ANUITATE se intelege plata anuala de catre debitor a unei parti din valoarea imprumutata la care se adauga dobinda aferenta anului respectiv.

Anuitatea presupune o rambursare esalonata a sumei imprumutate. Ratele anuale de rambursat pot fi egale, mai mari sau mai mici. Cel mai fregvent se foloseste rambursarea in rate egale.

2. Rambursarea prin intermediul bursei de valori mobiliare. Ori de cite ori pe piata sint cotate titluri de stat acestea pot fi retrase din circulatie in orice moment prin rascumpararea la bursa.

Se urmaresc momentele cind cursul bursier are tendinta sa scada ceea ce face ca efortul bugetului de stat privind rascumpararea sa scada.

Aceasta modalitate prezinta avantajul ca este eimpla si nu comporta cheltuieli foarte mari de rascumparare.

3. Rambursarea prin trageri la sorti, se foloseste atunci cind numarul creditorilor statului este foarte mare si cind obligatiunile au fost emise fara o scadenta ferma.

In scopul retragerii lor din circulatie se organizeaza periodic trageri la sorti. In acest caz sint restituite doar sumele aferente obligatiunilor care au iesit cistigatoare la tragerile la sorti. Aceste trageri se vor repeta astfel incit sa poata fi realizata rascumpararea integrala intr-un anumit interval de timp.

4. DATORIA PUBLICA SI INDICATORI DE APRECIERE A DATORIEI EXTERNE:

DATORIA PUBLICA reprezinta totalitatea datoriilor statului fata de creditorii sai externi si interni la un moment dat.

DATORIA PUBLICA INTERNA este reprezentata de imprumuturi la care subscriu creditorii de pe propria piata.

DATORIA EXTERNA este formata din imprumuturi contractate de stat la banci cu sediul in alte tari si institutii financiare bancare regionale si internationale, la guvernele altor state precum si pe piata internationala de capital, caz in care se plaseaza obligatiunile in valuta la burse cu sediul in alte tari.

DATORIA PUBLICA SE STRUCTUREAZA

1. din punct de vedere al naturii creditorilor statului

- Datorie publica bruta – consta in totalitatea datoriilor contractate de stat pe piata interna si externa indiferent de natura creditorilor, deci indiferent daca acestia sunt publici sau privati.
- Datorie publica neta – reprezinta totalitatea imprumuturilor contractate de stat la persoane fizice si persoane juridice altele decit institutiile de drept public.

2. in raport cu perioada pentru care se contracteaza imprumul

- Datorie flotanta – se refera la imprumuturile pe termen scurt
- Datorie consolidata – include imprumuturi contractate pe scadente mijlocii si lungi.

INDICATORI DE APRECIERE A DATORIEI EXTERNE

Orice stat debitor urmareste nivelul si evolutia datoriei externe pe baza unui set de indicatori care cuprinde:

1. Rata datoriei externe (RDE)